

Gemeente Renkum

Van	Kenmerk
College	135532
Aan	Kopie aan
Gemeenteraad	
Datum	Onderwerp
16 maart 2021	Beantwoording vragen aan college over raadsvoorstel toekomstscenario's en bestuurscultuur

Tijdens de vergadering van de raadscommissie van 10 maart 2021 zijn er een aantal vragen gesteld over en aandachtspunten benoemd wat betreft het voorstel *Onderzoek toekomstscenario's en bestuurskracht Gemeente Renkum*. In deze memo geven we een reactie op deze vragen en aandachtspunten.

▪ Vragen fractie GemeenteBelangen

Door de fractie GemeenteBelangen zijn een aantal vragen gesteld die nog niet (volledig) zijn beantwoord. Onderstaand de vragen met daarbij de antwoorden.

1. *[Pagina 2] Bij de eerste bullet heeft u het over dat de gemeenteraad en college samen optrekken om de uitkomsten te verwerken in de Voorjaarsnota 2021. Over welke uitkomsten heeft u het dan?*

Dit eerste punt op pagina twee is een passage uit de Meerjarenbegroting 2021-2024. Met het opnemen van deze passage in de meerjarenbegroting hebben we afgesproken dat we als raad en college gezamenlijk op te trekken om op zo'n kort mogelijke termijn de hulp te vragen van de Provincie/ een partij die de Provincie aanbeveelt om ons te adviseren over welke kansen er liggen wat betreft het beteugelen van de kosten in het sociaal domein en het optimaliseren van de opbrengsten uit onder andere de grondexploitatie.

De onderzoeken naar/ te nemen stappen wat betreft de besparingen in het sociaal domein en opbrengsten binnen onder andere de grondexploitatie staan – hoewel belangrijk voor de toekomst van onze gemeente – los van het onderzoek naar de toekomstscenario's en worden hier niet in meegenomen.

2. *[Pagina 2] Bij de tweede bullet schrijft u over het duurzaam toekomstperspectief voor de gemeente Renkum, en stelt u voor een onderzoek te doen naar de toekomstscenario's. Wat is nu hier precies de onderzoeksvraag?*

Ook het tweede punt op pagina twee is een passage uit de Meerjarenbegroting 2021-2024. Bij het schrijven van de meerjarenbegroting was het kader/ de onderzoeksvraag voor het onderzoek naar de toekomstscenario's nog niet uitgewerkt. Het voorliggende raadsvoorstel beschrijft deze onderzoeksvragen wel:

- Wat zijn de vereisten voor een toekomstbestendige organisatie en bestuur gezien de opgaven waar Renkum voor staat?
- Wat zijn de noodzakelijke aanpassingen om aan deze vereisten te voldoen (wanneer we als zelfstandige gemeente verder willen) en wat zijn de consequenties daarvan voor inwoners, bestuur, en organisatie?
- In hoeverre voldoen deze alternatieven aan de bovengenoemde vereisten en wat zijn dan de consequenties voor inwoners, bestuur en organisatie?

Uiteraard zijn deze onderzoeksvragen nog redelijk algemeen. Aan het betrokken adviesbureau wordt gevraagd om een voorstel te doen voor de definitieve opdrachtformulering, zoals beschreven in het raadsvoorstel onder *Aanpak/ Uitvoering*. De raad wordt gevraagd om in te stemmen met de concept-opdrachtformulering die is opgenomen in het raadsvoorstel.

3. *In deze bullet staat ook, en ik citeer "wanneer we als zelfstandige gemeente verder willen". Wij schrikken hiervan, het voelt zelfs een beetje als een dreigement. Hoe moeten we deze stelling nu interpreteren?*

Op pagina drie wordt bij de onderzoeksvragen inderdaad beschreven 'Wat zijn de noodzakelijke aanpassingen om aan deze vereisten te voldoen (*wanneer we als zelfstandige gemeente verder willen*) en wat zijn de consequenties daarvan voor inwoners, bestuur, en organisatie? Deze bijzin moet niet worden opgevat als dreigement, maar komt voort vanuit de afspraak die we als raad en college hebben gemaakt om alle opties/ scenario's te onderzoeken. Dat onderzoek wordt gedaan door middel van een objectieve analyse – door gebruik te maken van objectieve gegevens waardoor een vergelijking kan worden gemaakt met andere gemeenten – op basis waarvan de raad uiteindelijk een politieke keuze kan maken.

Het doel van het onderzoek is om zoveel als mogelijk alle denkbare toekomstscenario's te analyseren. We sluiten op voorhand dus geen scenario's uit. Verder velt het onderzoek geen eindoordeel over de scenario's, maar beschrijft het voor ieder scenario in hoeverre deze bijdraagt aan de vereisten voor een toekomstbestendige organisatie en bestuur, en wat de consequenties zijn voor inwoners, organisatie en bestuur. Het is aan de raad om vervolgens een bepaalde keuze te maken en hierbij de belangen van onze inwoners en samenleving af te wegen.

4. *[M.b.t. Bestuurscultuur] Duidelijke omschrijving van de te verwachten thema's. Ruim 70% van alle verandertrajecten mislukken, dat wil zeggen dat ze niet het vooraf gestelde doel van de veranderopgave behalen. De voornaamste reden hiervan is gebrek aan communicatie. Dus hoewel de intentie zeker goed is en er volgens ons gevoel ook een oprechte wens tot verbetering aan ten grondslag ligt, zou ik zeker adviseren om van begin tot eind te borgen dat er duidelijk, helder en transparant gecommuniceerd wordt*

Mijn vraag is dan ook, mag 'het steeds duidelijk, helder en transparant communiceren van de voortgang van het proces' worden toegevoegd aan de thema's. Dit kunnen wij eventueel via een amendement indienen natuurlijk.

We onderschrijven de noodzaak om steeds duidelijk, helder en transparant te communiceren van de voortgang van het bestuurscultuurtraject. Raad, college en organisatie hebben gezamenlijk besloten om aan de slag te gaan met het versterken van onze bestuurscultuur en we zullen alle drie daarom actief deelnemen aan het traject. Daarmee is duidelijke, heldere en transparante communicatie inherent aan het proces.

Het is wat ons betreft dan ook geen thema op zich van bestuurscultuurtraject – oftewel een onderwerp waar we in het traject met elkaar aan moeten werken en waar we uiteindelijk afspraken over maken – maar een noodzakelijke voorwaarde voor het samenwerken gedurende het hele proces. Daarnaast is een thema van het bestuurscultuurtraject *afspraken maken over informatievoorziening*. De afspraken die straks over dit thema worden gemaakt moeten uiteindelijk bijdragen aan een duurzaam duidelijke, heldere en transparante communicatie tussen raad, college en organisatie. Dit met het oog op de uiteindelijke doelstelling van het bestuurscultuurtraject: een betere samenwerking tussen raad, college en organisatie.

5. *[M.b.t. Aanpak/uitvoering] Er wordt in het raadsvoorstel gesproken over adviesbureaus? Zijn er nog andere bureaus die aansluiten, naast Tien Advies?*

Met de bureaus beschreven onder Aanpak/ Uitvoering bedoelen we het adviesbureau dat aan de slag gaat met het traject gericht op het verbeteren van de bestuurscultuur (Tien Advies) en het

Onderwerp

Reactie op vragen aan college over raadsvoorstel toekomstscenario's en bestuurscultuur

Datum

Kenmerk

Pagina

16 maart 2021

135532

2 van 5

adviesbureau dat het onderzoek naar de toekomstscenario's gaat uitvoeren (Berenschot). Naast deze twee bureaus zijn er geen andere bureaus betrokken bij beide trajecten.

6. *Er staat dat er gezondheid en duurzaamheid in dit geval niet van toepassing zijn? Waarom is dat? Met het verbeteren van de bestuurscultuur zal, indien dit goed verloopt, zeker ook een effect op de gezondheid van onze ambtenaren en bestuurders hebben. En dat leidt dan weer tot verduurzaming van de organisatie, door het afnemen van verzuim en verloop.*

Het traject bestuurscultuur kan inderdaad een effect hebben op de gezondheid van medewerkers en bestuurders van de gemeente en op die manier ook een duurzaam gezonde organisatie.

Met *gezondheid* in raadsvoorstellen wordt echter bedoeld de bijdrage van hetgeen wordt voorgesteld in het raadsvoorstel voor het welbevinden van onze inwoners, zoals een schone omgeving, een veilige buurt, werkgelegenheid, minder armoede etc. *Duurzaamheid* in raadsvoorstellen heeft betrekking op ontwikkelingen die tegemoetkomen aan de levensbehoeften van de huidige generatie, zonder die van de toekomstige generaties tekort te doen. Het gaat hierbij om economische, sociale en leefomgevingsbehoeften, zoals een schoon milieu, biodiversiteit in de natuur, een gezonde bevolking, goed werkende sociale netwerken en maatschappelijk vertrouwen.

In beide gevallen gaat het dus om de bijdrage van het raadsvoorstel aan onze samenleving/ inwoners en niet om de effecten op de interne organisatie. Vandaar dat onder beide kopjes is geschreven 'niet van toepassing', omdat de bijdrage van het voorliggende voorstel aan die samenleving vooral indirect is.

7. *[Bijlage 1 Voorstel toekomstscenario's – Conditie en randvoorwaarden] Er wordt gesteld dat er subsidie wordt aangevraagd voor 50-80% dekking voor dit onderzoek. Er wordt in het raadsvoorstel waar het gaat over de bestuurscultuur over dezelfde dekking gesproken. Betekent dit dat er voor beide trajecten mogelijk 50-80% dekking vanuit de provincie komt, dus uitgaande van de ca. 90k die genoemd wordt? Hoe zeker zijn wij van het verkrijgen van deze subsidie? Wat als deze dekking er niet komt, welke consequenties zijn er dan?*

Bij het schrijven van het raadsvoorstel en de behandeling daarvan in het college was de daadwerkelijk hoogte van de provinciale subsidie nog niet bekend. Tijdens de commissievergadering is aangegeven dat de Provincie ondertussen heeft aangegeven dat we een subsidie krijgen van 80 procent van de totale kosten van beide trajecten.

Zoals beschreven in het raadsvoorstel, wordt het gemeentelijk aandeel in de kosten meegenomen in de Voorjaarsnota 2021. Het gaat dan om een geschat bedrag – op basis van een indicatie van wat beide trajecten kunnen kosten, de daadwerkelijk kosten weten we pas bij ontvangst van de voorstellen van de adviesbureaus – van ca. €16.000.

8. *Ook zegt u dat de kosten meegenomen zullen worden in de Voorjaarsnota, ik meen me te herinneren dat we tijdens de begroting juist extra geld hebben begroot voor de organisatie en deze ingeslagen weg. Of heb ik dat verkeerd?*

In de Meerjarenbegroting 2021-2024 is er structureel een budget van €100.000 opgenomen voor het optimaliseren van de organisatieontwikkeling. Met dit ontwikkelbudget investeren we in de organisatie, zodat we een wendbare organisatie zijn die ons huidige takenpakket naar behoren kan uitvoeren. Het budget is bedoeld om – naast een beperkte investering in formatie – te investeren in onze organisatieontwikkeling door vereenvoudiging en verheldering van werkprocessen en sturing op kwaliteit van mensen, resultaten en samenwerkingen. De organisatie heeft hiervoor ook acties uitgezet.

Onderwerp

Reactie op vragen aan college over raadsvoorstel toekomstscenario's en bestuurscultuur

Datum

Kenmerk

Pagina

16 maart 2021

135532

3 van 5

De kosten voor het onderzoek naar toekomstscenario's en de bestuurscultuur zijn niet specifiek gericht op de versterken van onze organisatie – dat wil zeggen, het beter kunnen uitvoeren van onze taken – en vallen daarom buiten de scope van het ontwikkelbudget. Vandaar dat de kosten voor de beide trajecten niet passen binnen het ontwikkelbudget en worden meegenomen in de Voorjaarsnota 2021.

▪ Aanbesteding opdrachten adviesbureaus

Tijdens commissievergadering zijn vragen gesteld over de mogelijkheden om het onderzoek naar de toekomstscenario's en het traject voor het versterken van de bestuurscultuur op een slimme manier aan te besteden.

We hebben de kosten voor het verbeteren van de bestuurscultuur geschat op een bedrag van tussen de €10.000 en €30.000. Daarmee blijven de kosten onder de drempel van de Gids Proportionaliteit voor het meervoudig onderhands aanbesteden van leveringen/ diensten door een decentrale overheid. Dat betekent dat we deze opdracht één-op-één kunnen gunnen aan Tien Advies.

De kosten voor het onderzoek naar de toekomstscenario's en bestuurskracht liggen naar schatting tussen de €50.000 en €70.000. Daarmee moet deze adviesopdracht in principe meervoudig onderhands worden aanbesteed. Tot €70.000 is het echter mogelijk om gemotiveerd af te wijken van de richtlijnen in de Gids Proportionaliteit en onze Beleidsnota inkoop en aanbesteden en het onderzoek één-op-één te gunnen aan Berenschot.

Het college heeft op 2 februari jl. een besluit genomen om af te wijken van de aanbestedingsregels en de opdracht één-op-één te gunnen aan Berenschot (mits hun aanbod daartoe volstaat) op basis van de volgende argumenten:

- De vele ervaring die Berenschot heeft met soortgelijke onderzoeken bij gemeenten naar toekomstscenario's.
- De opdracht voor benchmarking van onze gemeente die al is gegund aan Berenschot, waardoor we verwachten dat een voordeel te behalen is door ook de opdracht voor de toekomstscenario's aan Berenschot aan te bieden. Gedeeltelijk brengen deze onderzoeken dezelfde onderdelen in kaart.

▪ Het betrekken van inwoners bij het onderzoek naar toekomstscenario's

Tijdens de commissievergadering is het betrekken van inwoners bij het onderzoek naar de toekomstscenario's aan de orde gekomen. We zijn het eens dat het van belang is om goed te communiceren richting inwoners over (de aanleiding van) het onderzoek. Het participeren van inwoners in het onderzoek maakt geen deel uit van de opdracht zoals die nu is geformuleerd. Dit aspect kan wel worden ingebracht in de opdracht aan het adviesbureau. Het betrekken van inwoners heeft echter gevolgen voor de doorlooptijd van het onderzoek en daarnaast is het de vraag of het echt van meerwaarde is voor het onderzoek.

Zoals eerder genoemd in deze memo, staat een objectieve analyse op basis van feiten en cijfers van verschillende scenario's voorop in het onderzoek. Door gebruik te maken van objectieve gegevens kunnen vergelijkingen worden gemaakt met andere gemeenten. We willen deze objectieve analyse bij voorkeur niet laten kleuren door de waarschijnlijk meer subjectieve inbreng van inwoners.

Het college adviseert inwoners na afronding van het onderzoek te betrekken bij de daadwerkelijke meningsvorming en besluitvorming over de keuzes die worden gemaakt op basis van de onderzoeksresultaten. Daarom is het van belang dat de resultaten gereed zijn voor en onderdeel zijn van de aanstaande gemeenteraadsverkiezingen. Laten we daarom nu kiezen voor de efficiënte

Onderwerp

Reactie op vragen aan college over raadsvoorstel toekomstscenario's en bestuurscultuur

Datum

16 maart 2021

Kenmerk

135532

Pagina

4 van 5

uitvoering – dus zonder het direct betrekken van inwoners – zoals die in de concept-opdrachtformulering wordt voorgesteld.

- **Meenemen van de raad in het onderzoeksproces**

In de commissievergadering is gesproken over het meenemen van de raad in het onderzoeksproces, deels als gevolg van een ietwat cryptische zin in het raadsvoorstel hierover. Het is uiteraard de bedoeling dat de raad inzicht heeft in het daadwerkelijke onderzoeksvoorstel dat wordt opgesteld op basis van de concept-opdrachtformulering en dat de raad regelmatig op de hoogte wordt gehouden over de voortgang van het onderzoek naar de toekomstscenario's. Dit laatste geven we mee aan het adviesbureau om op te nemen in het onderzoeksvoorstel. Daarnaast kan de raad kennismaken met het bureau, en worden raadsleden mogelijk ook op een andere manier bij het onderzoek betrokken, bijvoorbeeld als informant of respondent voor het ophalen van informatie. Dit is mede afhankelijk van de concrete onderzoekaankpak van het adviesbureau.

Onderwerp

Reactie op vragen aan college over raadsvoorstel toekomstscenario's en bestuurscultuur

Datum

16 maart 2021

Kenmerk

135532

Pagina

5 van 5